

“Catalunya no tindrà més remei que implantar copagaments”

Arribats al punt actual de màxima tensió de les finances públiques, la col·laboració del sector públic i privat ja és imprescindible per a poder garantir determinats serveis que fins ara podia prestar l'administració?

—Fins i tot, més que la participació del sector privat, la cosa més urgent ara és augmentar l'eficiència del sector públic, és a dir, que aconseguixi fer el mateix amb una rebaixa de cost important. Com s'aconsegueix? Doncs, en part, obrint-se a la participació del sector privat a través de projectes de col·laboració que aportin al sector públic eficiència, més bona organització i motivació. I això no vol dir necessàriament que el sector privat hi posi els diners.

—La societat pot interpretar que es tracta d'una privatització encoberta.

—Si es fa bé, no ha de ser cap privatització encoberta. El sector públic ha de regular els estàndards de qualitat d'un servei, el presti qui el presti. Per exemple, les escoles bressol són regulades per l'administració, però la prestació del servei no ha de ser pública. I, si es fa bé, pot ser fins i tot millor.

—De fet, aquesta col·laboració ja hi és en sectors com l'ensenyament, la sanitat i les infraestructures. En quins altres camps es pot explorar?

—Aquesta cooperació es pot produir pràcticament a tots els sectors. A Catalunya ja tenim molta experiència en prestacions públic-privades, i hi ha molt camp per córrer.

—Quan una empresa privada presta un servei públic, apareix el perill de corrupció en l'adjudicació. Ja és prou transparent, el sistema d'adjudicacions?

—El procediment normal és obrir un concurs públic entre operadors per a veure qui ofereix més bona relació qualitat-preu. Aquesta fórmula estimula la competitivitat i afavoreix que

Xavier Vives (Barcelona, 1955) és professor d'economia i finances del IESE i director del centre de recerca Sector Públic-Sector Privat del IESE.

Vives també és membre del Consell Assessor per a la Reactivació Econòmica i el Creixement de Catalunya (CAREC) i assessor de la UE en matèria de competència.

el sector de serveis es desenvolupi més. L'administració no està especialitzada en la prestació de cap servei, perquè no és el seu negoci i, per tant, una col·laboració amb el sector privat en general és més positiva per a tots els ciutadans. La gestió privada també permet d'estar més a prop dels qui reben el servei, perquè és de dimensió menor que no la gestió pública.

—Vindrà un moment que determinats serveis totalment públics requeriran fórmules de copagament, vulgues no vulgues?

—D'entrada, ens hem de demanar si determinats serveis han de ser gratuïts per a l'usuari —de fet, mai no ho són, de gratuïts, perquè els paguem amb els impostos— o no. A molts països d'Europa ja hi ha modalitats de copagament

sanitari que permeten d'ajustar-se més a la demanda real. Quan tens una cosa que et donen a cost zero, és molt fàcil d'abusar-ne. En canvi, si s'ha de pagar, t'ho penses més.

—Catalunya ha d'implantar el copagament en sanitat?

—Atès l'estat de les finances públiques, molt probablement no hi haurà més remei que avançar cap a diversos tipus de copagament, no únicament en sanitat sinó també amb taxes universitàries, per exemple.

—Encarir molt les taxes universitàries pot excloure una part de la població. I Catalunya, precisament, no va sobrada de formació.

—No, les taxes universitàries cobreixen un percentatge molt petit del cost real. I és curiós que aquest percentatge el paga gent que podria pagar la matrícula completa sense dificultats. És un sistema que no té sentit, perquè implica una redistribució regressiva. Seria més coherent que els estudiants paguessin unes taxes molt més acostades al cost real, i que després hi hagués un sistema de beques molt bo, de manera que tots els qui tinguin aptituds no es quedin fora de la universitat per una qüestió financera.

—En quin termini penseu que s'aplicarà aquest model de copagament en diversos serveis?

—Això ha de ser molt ràpid, per dues raons: perquè augmentaríem molt l'eficiència del sector públic i per la pressió que tenim per a reduir costos i despesa en l'administració pública.

—Catalunya, a diferència d'unes altres administracions, ja ha retallat el pressupost d'un 10%, amb tisorada en sectors com la sanitat i l'ensenyament. A parer vostre, no hi havia més remei?

—Les retallades s'han de fer d'una manera afinada. Que es retalli sobretot allà on hi ha més ineficiència potencial i que, per tant, retallant, la qualitat del servei es pugui mantenir. Potser sí

que hi ha alguns serveis, no solament en sanitat, que corresponien a un país amb un nivell de renda més elevat del que tenim, i ara l'administració ha de dir que no els pot pagar. Un país ha de tenir els serveis corresponents al seu nivell de renda. Ni més ni menys.

—**En aquest sentit, està ben ajustada, la retallada a Catalunya?**

—No ho sabrem fins d'aquí a un temps, quan tinguem dades per a valorar els possibles efectes sobre el servei.

—**Som gaire lluny de sortir d'aquesta crisi, en comparació amb Europa?**

—Malauradament, no sembla que Europa hagi sortit de la crisi, i ja no parlem de l'estat. Aconseguir l'estabilitat de l'eurozona és una condició prèvia per a començar a sortir de la crisi. Si això es fes correctament, països com Alemanya i França creixerien més, i de retruc, afavoririen l'estat espanyol. En qualsevol cas, la nostra perspectiva és més dolenta. Ens trobem en una situació pitjor, tenim un endeutament molt gran i devem molts

diners a fora. Per tant, passarem molt temps en un procés de desendeutament. En aquest període, el consum interior serà molt pla, i només podrem pretendre créixer pel sector exterior i essent més competitius. Serà un procés lent, i molt difícil.

—**En quin horitzó es pot començar a pensar a estabilitzar l'economia i començar a créixer?**

—Les previsions del govern espanyol han estat massa optimistes. No es va reconèixer la crisi fins molt tard, ajustant les previsions cada sis mesos. Les crisis d'endeutament fort en un context de crisi financera triguen molt a resoldre's, i les taxes de desocupació són altes durant molt de temps. És molt difícil de fer cap pronòstic, però el 2012 clarament continuarem, anant molt bé, plans, amb creixement zero.

—**L'estat espanyol depèn d'Europa, per a sortir del pou?**

—Hi ha moltes incerteses superposades. Què passarà amb Europa i la crisi de l'eurozona? I amb els EUA, segons com hi vagi l'economia, podríem tenir una nova davallada. Hi ha

incertesa internacional, i quan aquesta incertesa es resolgui, Espanya encara trigarà molt més a resoldre la seva situació.

—**Si Grècia no se n'acaba sortint, seríeu partidaris de reformular els principis de la unió monetària i, si calgués, expulsar-ne algun país?**

—La governança de la zona euro s'ha de reformular de dalt a baix, i serà molt difícil de fer-ho sense una unió fiscal, més govern econòmic de la UE i, per tant, menys sobirania dels estats. Hi ha d'haver un fons d'estabilitat molt potent, o bé que el BCE es faci càrrec dels grans països que són solvents però que tenen problemes amb el mercat del deute, com és el cas d'Espanya i

“Si tens una cosa de franc, és molt fàcil d'abusar-ne. Si s'ha de pagar, t'hi penses més”

Itàlia. També hi ha d'haver un procés de reestructuració per als països que són insolvents, com ara Grècia. A més, cal un sistema de supervisió bancària més integrat a escala europea, que vigili possibles bombolles i pugui actuar immediatament.

—Massa feina, tenint en compte que els esdeveniments es precipiten. Grècia és al caire de l'abisme.

—No pot tornar els diners que deu. Si se li treu part del deute del damunt, teòricament es podrien posar les bases perquè Grècia pugui tornar a alçar el cap i créixer. Però, internament, Grècia ha de fer moltes reformes abans: és un país on la població paga molt pocs impostos i és poc seriós institucionalment. Hi ha molta feina a fer, i si no ho fan, no sabem com pot acabar.

—Sortint de l'euro? El primer ministre grec ha convocat a les urnes els seus ciutadans per a fer-los la consulta.

—Deixar l'euro és una alternativa difícil. Tindrien una moneda que podrien devaluar i serien més competitius, però a l'altre costat de la balança,

el seu sistema bancari s'esfondraria i hom els hauria d'ajudar. Tindria uns costos molt elevats des del punt de vista econòmic i de la reputació de l'euro i de la UE. La UE intenta que Grècia aguantí com sigui.

—Dins el grup dels anomenats PIIGS hi havia l'estat espanyol. Perill de ser intervingut?

—La situació de l'estat espanyol és molt delicada. Ens trobem en perill que hi hagi un atac especulatiu gran contra el deute espanyol. De fet, ja hi ha hagut els primers atacs, però, per sort, el BCE compra part del deute espanyol per a mirar d'aturar aquest atac.

—Pot degenerar en un problema d'insolvència com el grec?

—Immediatament no, però si no hi ha un mecanisme d'assegurança clar, podria ser. No seria impensable. Si es fan bé les coses a Europa estarem protegits, però, en canvi d'això, se'ns imposaran molts deures.

—La intervenció del BCE comprant deute espanyol és el pas previ a la intervenció?

—Sí. De fet, l'economia espanyola ja és intervinguda des que el maig de 2010 a Zapatero li van trucar per a dir-li què havia de fer, que era exactament el contrari d'allò que ell, el dia abans, deia que calia fer. Allò va ser un avís molt seriós, i per la seva posició delicada respecte a l'euro, Espanya continuarà intervinguda en aquest sentit. I si hi ha una crisi més forta, la intervenció sobre Espanya serà més directa.

—Catalunya paga els plats trencats d'Espanya?

—A Catalunya patim dels mateixos mals, i les qualificacions de les agències internacionals sobre el deute català són pitjors que no les del deute espanyol perquè tots els mecanismes de recaptació són controlats per l'estat espanyol. Per tant, Catalunya té més restriccions que no l'estat espanyol, i encara que tingui un govern que vulgui fer els deures i complir els compromisos econòmics que se li imposen, és penalitzada.

—Al País Basc, les qualificacions són més elevades que a l'estat espanyol.

—Tenen el sistema de concert econòmic, i els és favorable. Se situen més amunt que el regne d'Espanya perquè, a més de tenir el seu sistema de recaptació d'impostos, no hi ha hagut tanta bombolla immobiliària: és un territori més ric i té una molt bona base de recaptació impositiva.

—El 2012 sembla que serà pitjor que el 2011. Cap a on ha d'anar la societat i la classe política?

—Per part dels polítics, haurien de fer els deures tant a l'estat espanyol com a Catalunya perquè els països fossin competitius, augmentéssim la nostra productivitat i la nostra competitivitat, perquè un dels grans problemes és que tenim un creixement basat en el totxo. I la societat també s'ha de posar aquest xip de la competitivitat.

I el sector públic té moltes reformes a fer. Si tenim més d'un 20% de desocupació i quan l'economia va bé no baixem del 8%, vol dir que alguna cosa no rutlla. També cal netejar bona part dels balanços bancaris dels actius immobiliaris, sobretot crèdit a promotors, constructors i terreny. La consolidació fiscal també s'ha de fer, i cal establir unes pensions sostenibles. I l'administració pública i de justícia continua essent molt ineficaç. A més a més, els nostres estudiants no són brillants. Ras i curt: hem de tornar a posar les bases del nostre capital humà i tecnològic. Res d'això no és immediat. Els efectes s'aniran veient. Però si no actuem ara, la perspectiva d'estancament serà molt llarga.

Gemma Aguilera

“Si la desocupació supera el 20% i quan l'economia va bé no baixem del 8%, això no rutlla”